

สภาพแวดล้อมกายภาพ: เชนะชุมชนมักกะสัน (นิคมมักกะสัน)

ประวัติความเป็นมาของเชนะชุมชนมักกะสันโดยสังเขป

เชนะชุมชนมักกะสันเป็นโครงการซึ่งริเริ่มขึ้นครั้งแรกเมื่อครั้งการรถไฟแห่งประเทศไทย ยังมีฐานะเป็นกรมรถไฟ คือในปี พ.ศ. 2490¹ ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดสร้างเป็นบ้านพักอาศัยของ กรมกรที่ปฏิบัติงานในโรงงานมักกะสัน กรมกรที่เป็นหน่วยซ่อมที่เก็บทางไปกับขบวนรถไฟ รวมทั้ง พนักงานที่ปฏิบัติงานในโรงงานมักกะสัน นายช่างต่าง ๆ และนายแพทย์ โดยจัดเป็นเชนะชุมชนขึ้น ใกล้เคียง ๆ กับบริเวณโรงงานมักกะสัน และโรงเรียนวิศวกรรมรถไฟ โครงการนี้ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 124 ไร่ ประกอบด้วยแมงลอย บ้านค้าของชำ ที่ทำการแพทย์ สโมสร สนามกีฬา เรือนแถว- กรมกร 905 ห้อง ห้องน้ำและห้องส้วมรวม ก๊อกน้ำสาธารณะ บ้านพักนายช่าง โรงมหรสพ โรงเรียนเทศบาล และคอกาสศ

อย่างไรก็ตาม โครงการนี้ได้เริ่มดำเนินการจริง ในปี พ.ศ. 2494 เมื่อกรมรถไฟเลื่อน ฐานะเป็นการรถไฟแห่งประเทศไทย โดยมี พลเอกหลวงเสรีเวียงวุฒิ ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการ- รถไฟ เป็นคนแรก และใช้มติให้สร้างบ้านพักกรมกรขึ้นก่อน² จากนั้นก็ได้ดำเนินการสร้างเชนะ ชุมชนมักกะสันตามโครงการในขั้นแรกเป็นลำดับ โดยทยอยสร้างไปตามปีงบประมาณ และสามารถ สร้างบ้านพักกรมกรทั้งหมดแล้วเสร็จในเวลา 5 ปี ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2502 เนื่องจากได้มีการจัด

¹หลักฐานการเริ่มมีโครงการได้จากแบบพิมพ์เขียว เลขที่แบบ 4124 - 15 กองแบบแผน ฝ่ายการช่างโยธา การรถไฟแห่งประเทศไทย ลงวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2490.

²จากการสัมภาษณ์ คุณประยงค์ ทัศนสมบัติ สถาปนิกกำกับการแผนกสถาปัตยกรรม กอง- แบบแผน ฝ่ายการช่างโยธา การรถไฟแห่งประเทศไทย 3 กันยายน 2523.

ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ ย่านบริเวณเดอะช้อปปิ้ง จึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงและรื้อย้ายอาคารบางหลัง และสร้างอาคารบางหลังขึ้นเพิ่มเติม นอกจากนี้เทศบาลในสมัยนั้นได้ขอใช้ถนนภายในชุมชน (ถนนนิคมมักกะสันเรียบริมเส้นทางรถไฟสายตะวันตกในปัจจุบัน) เชื่อมต่อถนนเพชรบุรีตัดใหม่และถนนนาาเหนือ เพื่อให้การคมนาคมจากถนนเพชรบุรีและถนนนาาเหนือที่ตัดใหม่ไปยังบริเวณสถานีมักกะสันเป็นไปได้อย่างสะดวก จึงทำให้มีสี่แยกขึ้นกลางบริเวณเดอะช้อปปิ้ง อันเป็นผลให้บริเวณบ้านพักอาศัยถูกแบ่งเป็น 4 เขต ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2502 เป็นต้นมา

สภาพแวดล้อมในปัจจุบันของเดอะช้อปปิ้งมักกะสัน

ที่ตั้งของเดอะช้อปปิ้งมักกะสัน

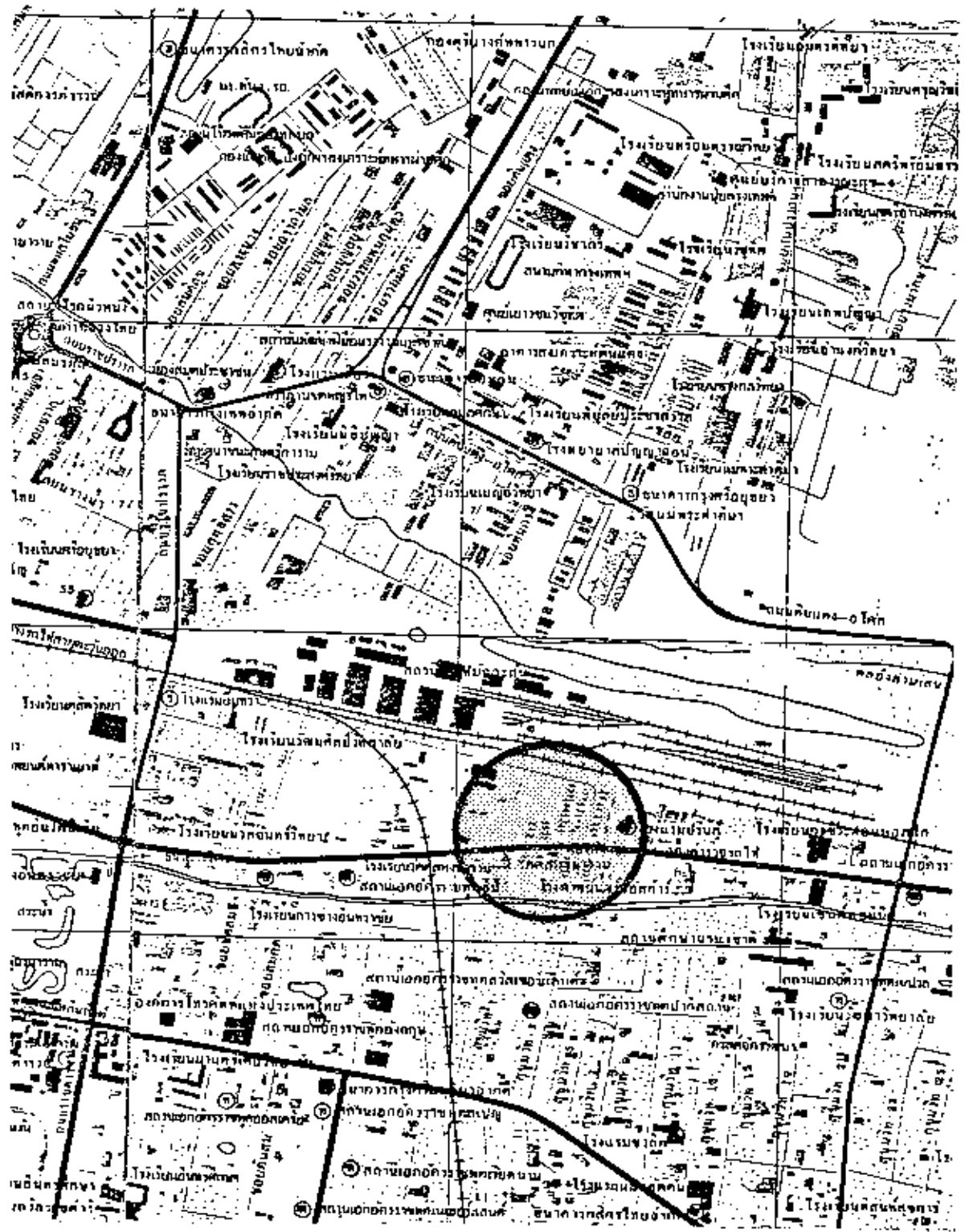
เดอะช้อปปิ้งแห่งนี้ตั้งอยู่ในบริเวณโคกบรอนของสี่แยกมักกะสัน อันเกิดจากถนนเพชรบุรีตัดใหม่ตัดกับถนนนิคมมักกะสัน ซึ่งมีว่าอยู่ในบริเวณย่านธุรกิจกลางกรุงเทพมหานคร และยังอยู่ใกล้กับสถานที่สำคัญ ๆ หลายแห่งในระยะรัศมี 2 กิโลเมตร สถานที่ดังกล่าวได้แก่ ตลาดสดประตูน้ำ เนิโหลรสรพสินค้า ชยามสแควร์ ราชมระสงค์ เพลินจิต อโศก และกินแกง

สภาพแวดล้อมข้างเคียงเดอะช้อปปิ้งมักกะสัน

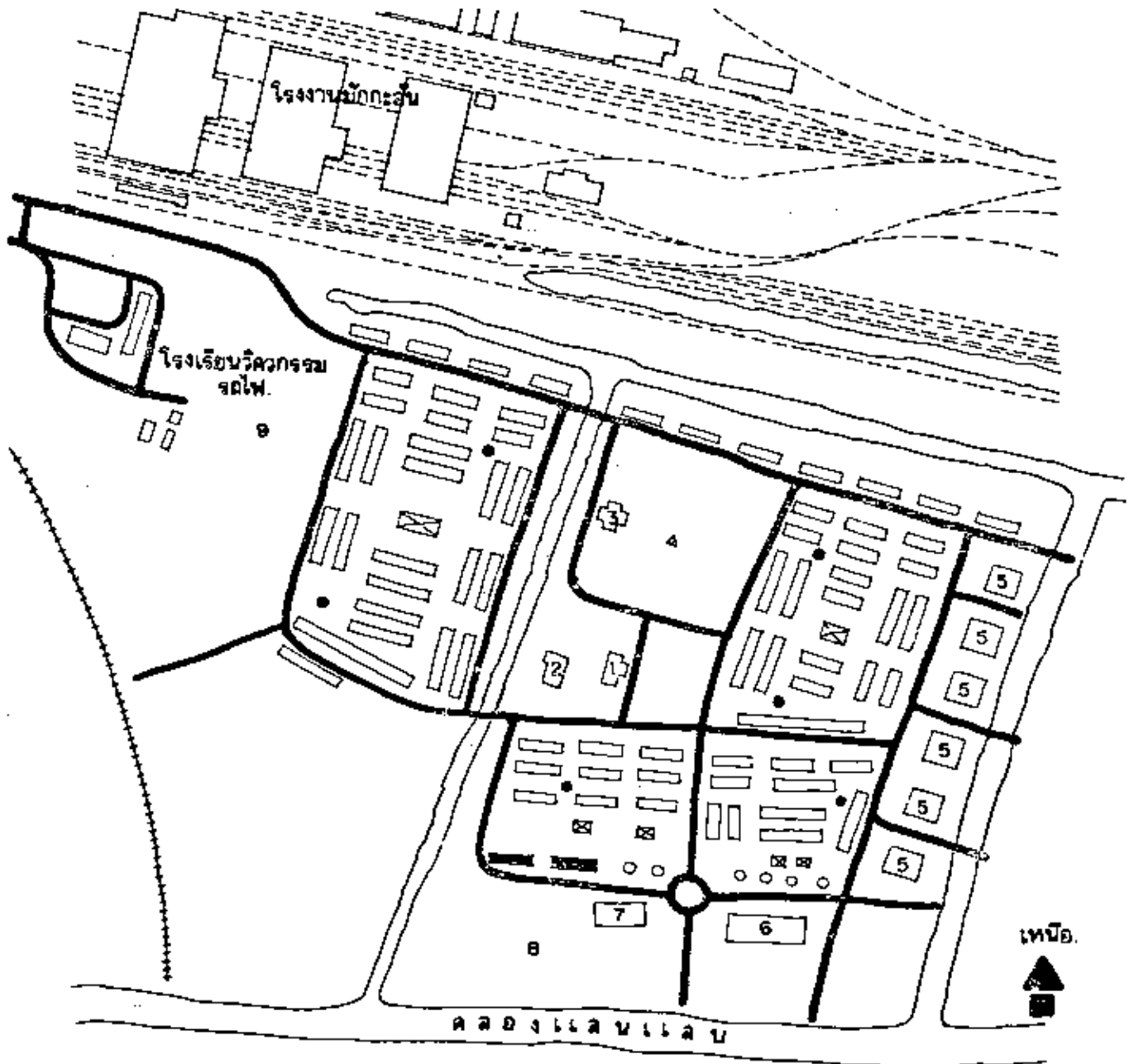
เดอะช้อปปิ้งแห่งนี้ตั้งอยู่ติดกับโรงงานมักกะสัน ซึ่งอยู่ห่างจากบ้านเหนือของเดอะช้อปปิ้ง โดยมีเส้นทางรถไฟสายตะวันตก และถนนนิคมมักกะสันกั้นระหว่างกัน ผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่จะทำงานในโรงงานมักกะสันแห่งนี้ ห่างจากทิศตะวันตกของเดอะช้อปปิ้งติดกับโรงแรมปรีซ์ และโรงพยาบาลออสการ์ ส่วนห่างจากทิศใต้ของเดอะช้อปปิ้งติดกับคลองแสนแสบ และมีโรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนวัดศิษย์สงสารวม อยู่ในเขตเดอะช้อปปิ้งด้วย และห่างจากทิศตะวันตกของเดอะช้อปปิ้งติดกับวัดมักกะสัน เส้นทางรถไฟสายท่าเรือ - มักกะสัน ห่างจากทิศเหนือท่าเรือ - กินแกง โดยมีสถานที่สำคัญ ๆ ในเขตเดอะช้อปปิ้ง คือ โรงเรียนวิศวกรรมรถไฟ (เก่า) โรงพยาบาลรถไฟ บ้านพักพยาบาล บ้าน-

---

หลักฐานการเปลี่ยนแปลงได้จากพิมพ์เขียว เลขที่แบบ 4124 - 28 กองแบบแผนฝ่ายการช่างโยธา การรถไฟแห่งประเทศไทย ลงวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2502.

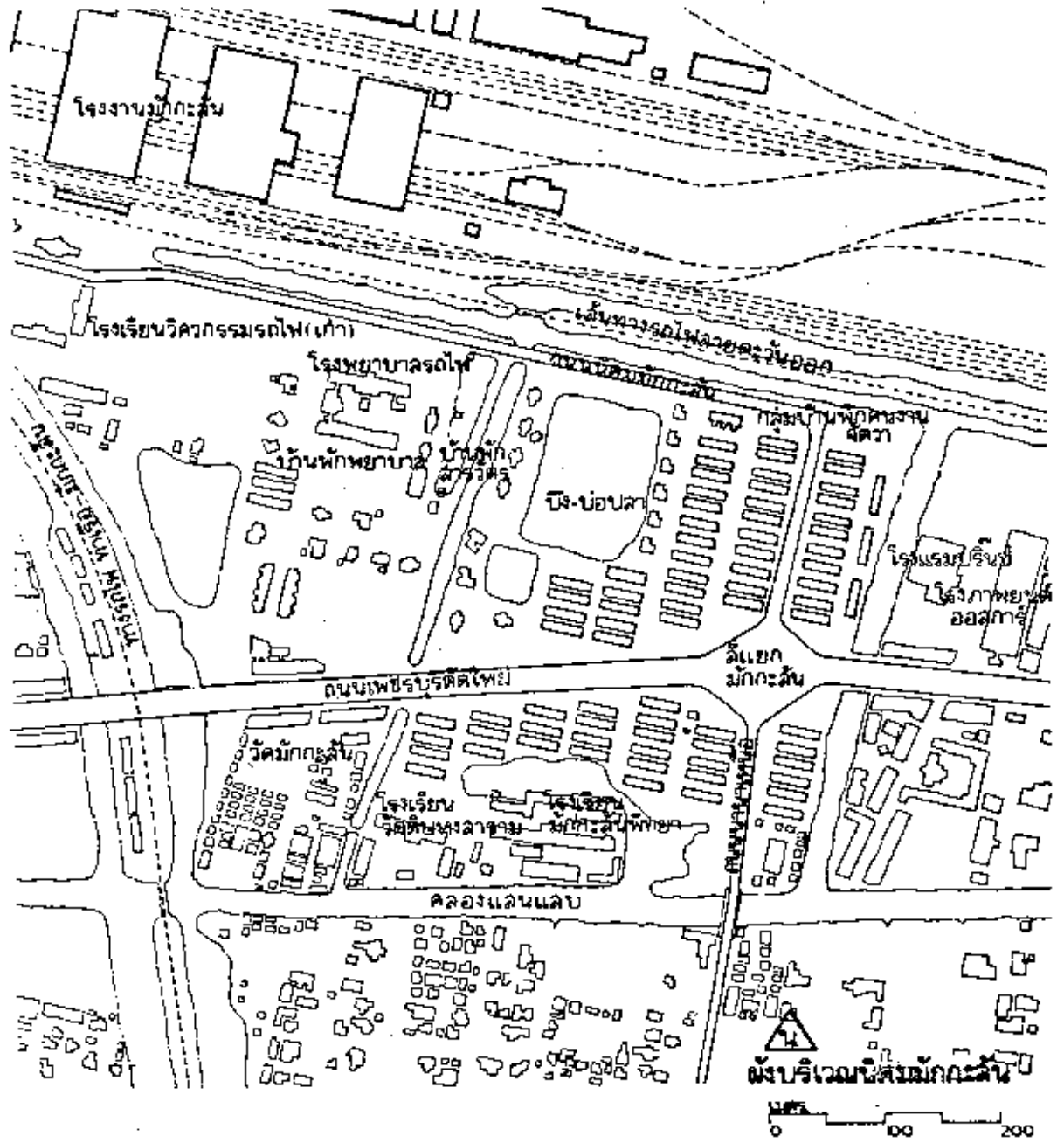

รูปที่ 2
 แสดงตำแหน่งที่ตั้งคณะชุมชนมิชชันนารี

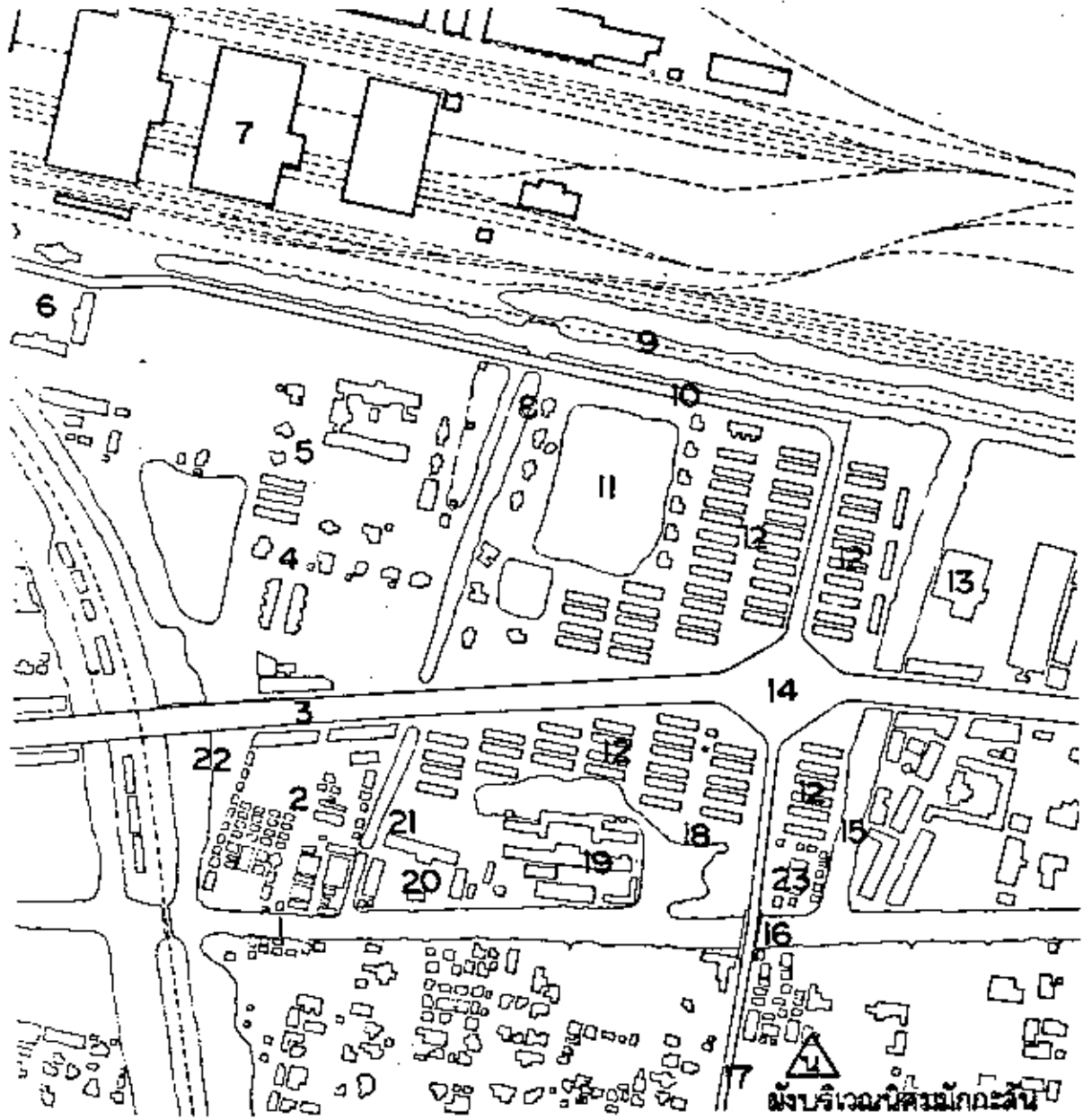

รูปที่ 3
 แอ่งโครงการเคหะชุมชนมักกะสัน ปี พ.ศ. 2๕๑๐

- สัญลักษณ์
-----	เส้นทางรถไฟ	▬	รั้วค้ำของเช่า	๕	บ้านพักนายช่าง
————	ถนนภายในชุมชน	●	ก๊อกน้ำสาธารณะ	๖	โรงพยาบาล
○	แผงลอย	1	ที่ทำการแพทย์	7	ตลาดสด
⊠	ห้องสุขารวม	2	บ้านพักแพทย์	8	โรงเรียนเทศบาล
▭	เรือขนำวกรรมกร	3	ดีโบล	9	สนามกีฬา
□	บ้านพักนายช่าง	4	สนามฟุตบอล		

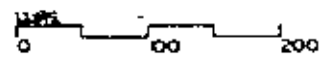
รูปที่ 4
 แอควมผังโครงการเคหะชุมชนมิ่งมงคล ปี 2502

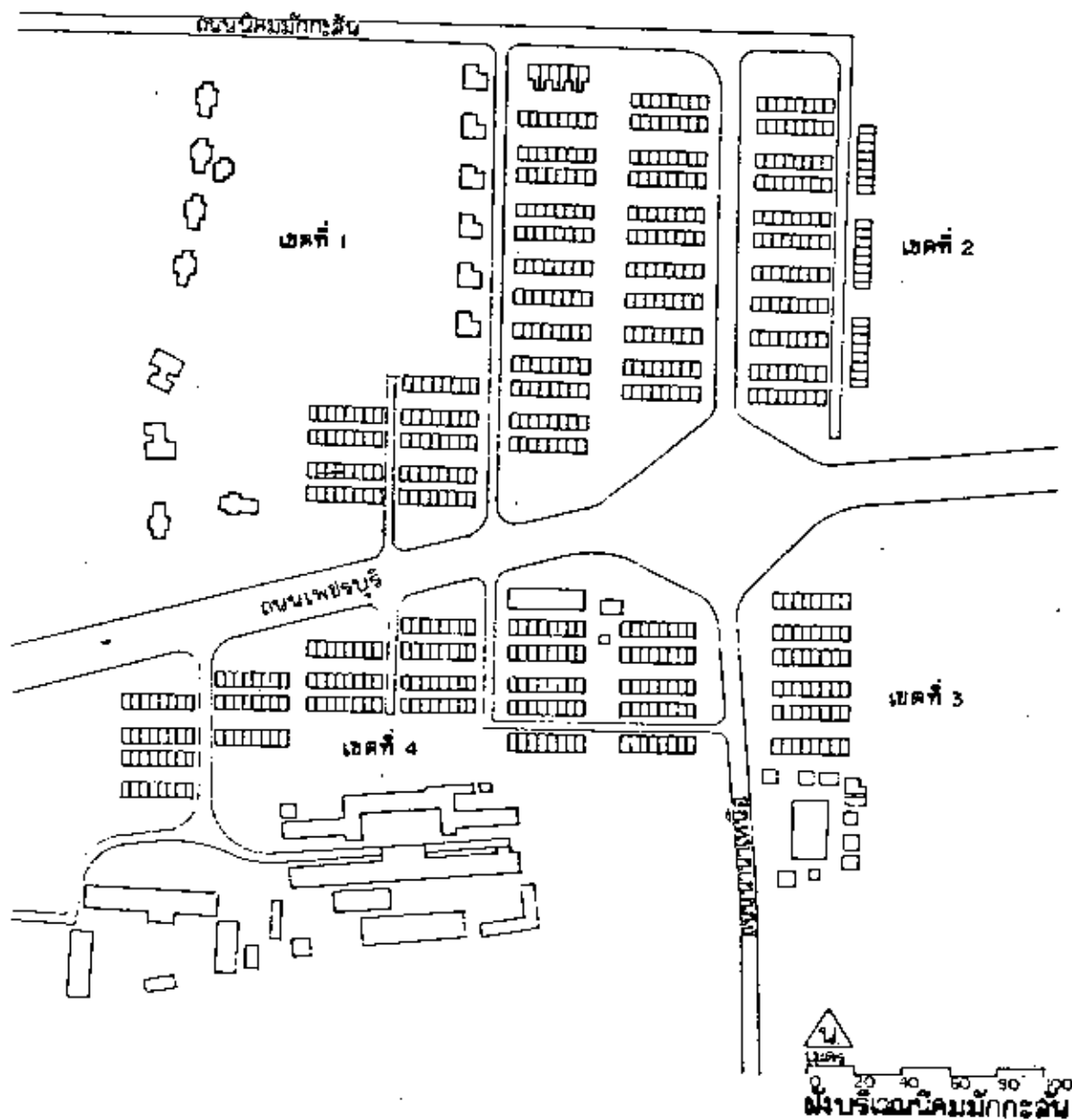

รูปที่ 5

แสดง : บริเวณ สถานที่ และ อาคารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนิคมมักกะสัน

1 คลองเขมแลบ	8 บริเวณกลุ่มบ้านพักชั้นเอก โท	16 ฉะพานมิตรสัมพันธ์
2 วัดมักกะสัน	9 เส้นทางรถไฟสายตะวันออก	17 ถนนนานาชาติ
3 ถนนเพชรบุรี	10 ถนนนิคมมักกะสัน	18 สลัมอุซุง
4 บริเวณบ้านพักพยาบาลชั้นตรี	11 บึงหรือบ่อปลา	19 โรงเรียนมักกะสันพิทยา
5 โรงพยาบาลรถไฟ	12 กลุ่มเรือนแถวชั้นจิตวา	20 โรงเรียนวัดศิขหง่าราม
6 โรงเรียนวิศวกรรมรถไฟเก่า (ฉนวนฟุตบอล)	13 โรงนมปรีนซ์	21 สลัมข้างวัดมักกะสัน
7 โรงงานมักกะสัน	14 ลานหย่อม	22 สลัมห้องแถวเจ็ดสิบ
	15 สลัมโรงเจ	23 ตลาดเก่า (คู่อ้อมรถไฟ)

รูปที่ 6
 แสดงเขตกลุ่มที่พักอาศัยทั้ง 4 เขต ที่ถูกแบ่งโดยถนนเพชรบุรี ถนนพหลโยธิน และถนนนิคมมักกะสัน

ศึกษานวแทน บ้านพักพนักงาน ชั้นโท - ตี และ บึงหรือบ่อปลา

สภาพแวดล้อมกายภาพของกลุ่มบ้านพักอาศัย

เนื่องจากถนนไคเม้งแยกเคหะชุมชนนี้ออกเป็น 4 เขต กลุ่มบ้านพักที่อยู่ถูกระหอบระเทือนจากการแบ่งแยกก็คือ กลุ่มเรือนแถวพนักงาน จีคิวและคนงาน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ถูกเลือกเป็นตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

กลุ่มเรือนแถวพนักงาน จีคิวและคนงาน ลักษณะทั่วไปเป็นเรือนแถวไม้ 2 ชั้น แถวละ 8 หน่วย (ครอบครัว) โดยมีพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารรวมถึงบริเวณเขตรั้วประมาณ 80 ตารางเมตร เรือนแถวถูกจัดเรียงเป็นคู่ขนานกันเป็นระเบียบ แต่ละคู่จะเว้นระยะห่างกัน 4 เมตร นับจากเขตรั้วของเรือนแถว เรือนแถวกลุ่มนี้มีทั้งหมด 76 หลัง ซึ่งมีความเก่าและทรุดโทรม พื้นที่ว่างภายนอกจะเป็นถนนลาดยางที่ทรุดโทรม ทางเท้าที่ขรุขระชำรุด มีเฉพาะบางเส้นทางที่ได้รับการปรับปรุงบ้าง พื้นที่ว่างดังกล่าวก็กลายเป็นที่ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของผู้อยู่อาศัยกลุ่มนี้

กลุ่มบ้านพักพนักงาน ชั้นตรี ชั้นโท และนายช่าง ลักษณะทั่วไปของกลุ่มบ้านพักกลุ่มนี้เป็นบ้านเดี่ยวไม้ 2 ชั้น มีอาณาเขตบริเวณเป็นสัดส่วนในพื้นที่ดิน 100 - 200 ตารางวา ผู้อยู่อาศัยจะใช้เส้นทางสัญจรต่าง ๆ ร่วมกับกลุ่มเรือนแถวนาง และเส้นทางเข้าโรงพยาบาลบ้าง อาคารกลุ่มนี้มีค่านักทั้งหมด 21 หลัง ทั้งรอบ ๆ บึงหรือบ่อปลา จะเห็นได้ว่าที่ตั้งของกลุ่มอาคารอยู่ห่างไกลจากผลกระทบต่าง ๆ จากถนนทั้งสอง นอกจากนี้กิจกรรมต่าง ๆ ภายในกลุ่มค่อนข้างแบ่งแยกจากกลุ่มเรือนแถวข้าราชการจีคิวและคนงาน ความสัมพันธ์ทางสังคมมักจะเป็นความสัมพันธ์ทางหน้าที่การงานเป็นส่วนใหญ่ นอกจากบางครอบครัวที่สนิทสนมกันเป็นพิเศษ ดังนั้นกลุ่มผู้อยู่อาศัยกลุ่มนี้จึงไม่ค่อยมาศึกษาด้วยเหตุผลดังกล่าว

กลุ่มเรือนแถวพยาบาล ลักษณะทั่วไปของกลุ่มเรือนแถวพยาบาล จะเหมือนกันกับกลุ่มเรือนแถวพนักงานชั้นจีคิวและคนงาน แต่ขนาดของกลุ่มมีจำนวนน้อย คือมีเพียง 3 แถว หรือ 24 หน่วย ในทำนองเดียวกับกลุ่มที่สอง เนื่องจากที่ตั้งของกลุ่มเรือนแถวพยาบาลอยู่ห่างไกลจากถนนทั้งสองข้างจึงตั้งอยู่ในบริเวณโรงพยาบาลรถไฟ ความสัมพันธ์ทางสังคมก็คือความสัมพันธ์ทางด้านการบริการรักษาเท่านั้น กลุ่มผู้อยู่อาศัยกลุ่มนี้จึงไม่ค่อยมาศึกษา

สภาพแวดล้อมกายภาพอื่น ๆ ในเคหะชุมชนมักกะสัน

สภาพแวดล้อมกายภาพที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ คือ บริเวณ, สถานที่ และอาคารที่มีความเกี่ยวข้องกับทั้งทางตรงและทางอ้อมกับผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนมักกะสัน ซึ่งจะนำไปใช้เป็นส่วนประกอบในการศึกษานี้

โรงเรียนมักกะสันวิทยา เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของรัฐบาล โรงเรียนนี้ตั้งอยู่ในบริเวณของเคหะชุมชนทางทิศใต้ โรงเรียนแห่งนี้เป็นสถานที่ศึกษาของบุตร ธิดา และผู้ปกครองบางส่วน และยังเป็นที่ฝึกอบรม หรือประชุมพิเศษต่าง ๆ ที่ทางชุมชนมักกะสันจัดขึ้นอีกด้วย ที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ห่างจากบ้านพักอาศัยของพนักงานชั้นจัตวาและคนงาน ในระยะที่สามารถเดินถึงประมาณ 800 เมตร

โรงเรียนวิเศษหงสาวราย ตั้งอยู่ติดกับโรงเรียนมักกะสันวิทยา เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของรัฐบาลเช่นเดียวกัน นอกเหนือจากเป็นสถานที่ศึกษาของบุตร ธิดา และยังใช้เป็นบริเวณที่เล่นกีฬา สนามเด็กเล่น และสถานที่พักผ่อนของผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง เนื่องจากโรงเรียนแห่งนี้เปิดสอนการศึกษาผู้ใหญ่ในตอนเย็นด้วย จึงทำให้ผู้อยู่อาศัยสามารถใช้พื้นที่ภายในบริเวณโรงเรียนได้จนถึงเวลาประมาณ 19.00 น. ระยะทางเดินไกลที่สุดจากกลุ่มบ้านพักพนักงานชั้นจัตวาและคนงานประมาณ 800 เมตร

วัดมักกะสัน วัดแห่งนี้เป็นศาสนสถานที่อยู่ใกล้ติดกับเคหะชุมชนแห่งมากที่สุด ผู้อยู่อาศัยกลุ่มพนักงานชั้นจัตวาและคนงานหรือกลุ่มอื่น ๆ ใ้ใช้วัดแห่งนี้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาทุกประเภทตลอดมา กลุ่มผู้อยู่อาศัยกลุ่มคนงานและพนักงานชั้นจัตวาที่อยู่ในตำแหน่งไกลที่สุดจะอยู่ในระยะทางประมาณ 1,000 เมตร หรือ 1 กิโลเมตร

สลัมห้องแถวเจ็ดสิบ สลัมแห่งนี้เป็นบริเวณเคหะชุมชนแออัดสี่เหลี่ยมที่สร้างบุกรุกขึ้นที่ดินเคหะชุมชนมักกะสัน ตั้งอยู่ระหว่างวัดมักกะสันกับคลองซุกกันเซกที่คืน สลัมแห่งนี้มีผลกระทบต่อนอกเคหะชุมชนมักกะสัน โดยเฉพาะทางด้านกายภาพเท่านั้น แต่ยังมีผลโดยตรงต่อค่านิยมทางสังคม และยังมีผลกระทบต่อการใช้พื้นที่ภายในเคหะชุมชนมักกะสันอีกด้วย

โรงเรียนวิศวะกรรมรถไฟ (เก่า) หรือสนามฟุตบอล บริเวณนี้เป็นบริเวณอีกแห่งหนึ่ง ที่สร้างมาพร้อม ๆ กับเคหะชุมชนแห่งนี้ ปัจจุบันอาคารก็พังถล่มเลิกใช้งานแล้ว แต่ก็ยังคงสภาพอาคารไว้สำหรับพื้นที่ว่างในปัจจุบันของบริเวณนี้ ใช้เป็นที่ออกกำลังกายเล่นกีฬาต่าง ๆ ของกลุ่มวัยรุ่นเฉพาะบาง

กลุ่ม บริเวณหนึ่งจึงมีความสัมพันธ์กับกลุ่มบางกลุ่มเท่านั้น ระยะห่างจากบ้านหลักกลุ่ม พนักงานจิตอาสา และคนงานที่ไกลที่สุด คือประมาณ 1,200 เมตร หรือ 1.2 กิโลเมตร

โรงพยาบาลรุดใหม่ก๊ะสัน โรงพยาบาลแห่งนี้เป็นอาคารที่มีสภาพค่อนข้างใหม่ในบริเวณ เมาะชุมชนแห่งนี้ นอกจากนี้ยังเป็นบริเวณที่ร่มรื่น เป็นระเบียบและสวยงามกว่าทุก ๆ บริเวณในบริเวณ เมาะชุมชน สถานที่แห่งนี้มีความสัมพันธ์กับผู้อยู่อาศัยทุกกลุ่มในเมาะชุมชน เพราะต้องมาใช้บริการรักษา กันอยู่เสมอ โรงพยาบาลแห่งนี้ตั้งอยู่ใกล้กับกลุ่มบ้านพักพยาบาล พนักงานชั่วคราว ช่างโท และนายช่าง เมื่อเทียบกับกลุ่ม พนักงานจิตอาสาและคนงานซึ่งอยู่ไกลกว่า และจุดที่ไกลที่สุดจะอยู่ในระยะทาง ประมาณ 1,000 เมตร หรือ 1 กิโลเมตร

โรงงานแม็กกะสัน โรงงานแม็กกะสันเป็นสถานที่มีความสำคัญและรู้จักกันมากที่สุดในกลุ่มผู้อยู่อาศัยกลุ่ม พนักงานจิตอาสาและคนงาน เนื่องจากเป็นสถานที่ทำงานของผู้อยู่อาศัยกลุ่มนี้ โดยทำงานถึง สัปดาห์ละ 6 วัน และเข้าปฏิบัติงานในโรงงานนานถึงวันละ 9 ชั่วโมง โรงงานแห่งนี้ตั้งอยู่ห่างจากผู้อยู่อาศัยกลุ่ม พนักงานจิตอาสาและคนงานเป็นระยะทางประมาณ 1,600 เมตร หรือ 1.6 กิโลเมตร

ถนนวิทยุแม็กกะสัน (ถนนเรียบทางรถไฟสายตะวันออก) ถนนสายนี้เป็นเส้นทางสัญจรไปมา ซึ่งเดิมเคยเป็นถนนภายในเมาะชุมชน แต่ปัจจุบันนี้เป็นถนนสาธารณะ ถนนสายนี้ผู้อยู่อาศัยทุก ๆ คนใช้เป็นเส้นทางเดินทางไปยังที่อื่น ๆ เช่น โรงพยาบาล และโรงงานแม็กกะสัน

บึงหรือบ่อปลา บริเวณนี้ใหญ่แห่งนี้อยู่ใจกลางบริเวณเมาะชุมชน บึงนี้ถูกขุดเพื่อใช้ดินในการปรับพื้นที่เมาะชุมชน และใช้เป็นบริเวณพักผ่อนหย่อนใจ เมื่อครั้งปรับปรุงใหญ่ พ.ศ. 2502 ในปัจจุบันบึงแห่งนี้ไม่ได้ใช้ไปกามวัตถุประสงค์เดิมแล้ว เนื่องมาจากการเข้าถึงลำบาก และทางการรถไฟได้ให้เอกชนเช่าเลี้ยงปลา บริเวณนี้จึงถูกปล่อยให้รกและไม่ได้อาศัยประโยชน์คือผู้อยู่อาศัย นอกจากนี้การเลี้ยงปลาทำให้มีกลิ่นสกปรกจากอาหารปลารวมกับผู้อยู่อาศัยใกล้เลี้ยงอีกด้วย บ้านหลักผู้อยู่อาศัยที่ไกลที่สุดจากบึงแห่งนี้มีระยะทางประมาณ 400 เมตร

โรงแรมปริ้นซ์ โรงแรมแห่งนี้ผู้อยู่อาศัยทุกคนในเมาะชุมชนแห่งนี้รู้จักกันดี เนื่องจากเป็นอาคารสูงและอยู่ติดแนวเขตเมาะชุมชนด้านทิศตะวันออก ผู้อยู่อาศัยในเขตที่อยู่ใกล้เสียงจึงใช้ชื่ออาคารแห่งนี้มาใช้เรียกบริเวณเขตของผู้อยู่อาศัยเหล่านั้น คือ ยังปริ้นซ์นั่นเอง นอกจากนี้โรงแรมแห่งนี้ยังถือว่าเป็นที่หมายท้องถิ่น (LOCAL LANDMARK) ของผู้อยู่อาศัยในเมาะชุมชนในการอ้างอิงตำแหน่งต่าง ๆ ของเมาะชุมชนอีกด้วย

สลัมโรงเจ เป็นกลุ่มชุมชนแออัดและหตุคิโหรนอีกแห่งหนึ่งที่ถูกรุกพื้นที่เมาะชุมชนอีกบ้านหนึ่ง

คือค่าพื้นที่ตะวันออก ตั้งอยู่บริเวณแนวคลองชุกกับเขตที่ติดกันฝั่งที่ 3 กับบริเวณโรงเจ จึงทำให้กลายเป็นสี่เหลี่ยมแห่งนี้ไป สลิมแห่งนี้มีผลโดยตรงต่อผู้อยู่อาศัยในเขตที่ 3 เพราะผู้อยู่อาศัยในสลิมมีความจำเป็นที่ต้องมาใช้พื้นที่ในเขตที่ 3 บ่อยทำให้มีความพลุกพล่านเพิ่มขึ้น และทำให้เคหะชุมชนในเขตที่มีความแออัดและทรุดโทรมมากขึ้น

ตลาดเก่า (อุซอชมรล) เป็นอาคารตลาดสดที่ทางการรถไฟฯ สร้างขึ้นสำหรับชุมชน แต่ปรากฏว่าไม่เป็นที่นิยมและติดตลาด ปัจจุบันการรถไฟฯ ได้ให้เอกชนเช่าทำอุซอชมรล จึงเป็นที่นิยมเรียกกันใหม่ผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนว่า อุซอชมรลมากกว่าตลาดสด ระยะทางไกลที่สุดของกลุ่มผู้อยู่อาศัยกลุ่ม พนักงาน จักรวาลและคนงานมีประมาณ 700 เมตร

สลิมอุซุง (เกาะลอย) เป็นกลุ่มชุมชนแออัดและทรุดโทรมอีกแห่งหนึ่ง ที่ถูกรุกที่ที่เคหะชุมชนด้านริมคลองแสนแสบ และมีกลุ่มอาคารหนาแน่นกว่าสลิมทุกแห่งในเคหะชุมชนแห่งนี้ ถัดที่จริงสลิมอุซุงนี้ไม่เพียงแต่จะเพิ่มความหนาแน่นให้เขตหลักอาศัยเช่นที่เท่านั้น หากยังเป็นแหล่งของสุ่มขายมุ้งและมิจนารี่ทั้งหลาย ได้แก่ การค้ายาเสพติด และช่องโศกภัย สำหรับชื่อที่เรียกสลิมว่าอุซุงนั้น เป็นเพราะบริเวณแห่งนี้เคยเป็นคั้งน้ำตื้น ๆ ริมคลองแสนแสบ และใช้เป็นที่พักขังที่ล่องมาไว้ใช้ในกิจการของการรถไฟฯ สมัยสร้างและปรับปรุงโรงงานมักกะสัน¹

ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ เป็นเส้นทางสัญจรไปมาของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนแห่งนี้ ในการติดต่อไปยังสถานที่ต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร และเป็นตัวแบ่งแยกเคหะชุมชนแห่งนี้ออกเป็น 4 เขต ทำให้เกิดอุปสรรคในการติดต่อไปมาของเขตต่าง ๆ ในเคหะชุมชนแห่งนี้

ตลาดเช้า (ตลาดสายหยุด) เป็นบริเวณถนนภายในชุมชนที่ใช้พื้นที่เป็นตลาดสดในช่วงเวลาเช้าของทุก ๆ วัน โดยมีช่วงเวลาติดตลาดตั้งแต่ 5 นาฬิกาจนถึงประมาณ 10 นาฬิกา ตลาดแห่งนี้เป็นบริเวณที่มีความสำคัญต่อผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนแห่งนี้เป็นอย่างมาก เพราะเปรียบเสมือนตลาดสดสำหรับเคหะชุมชน ระยะทางไกลที่สุดของกลุ่มผู้อยู่อาศัยกลุ่มนี้ประมาณ 400 เมตร

ร้านลาบนิคม (ร้านยายลั้ง) เป็นร้านอาหารที่เอกชนขอเช่าอาคารบางส่วนรองกองกำกับการตำรวจรถไฟเขต 3 ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยุ้รักแพร่หลายขอควรสำหรับนางวกรุงเทพา ร้านลาบนิคมนักจะเป็นสถานที่ยอดนิยมเมื่อกล่าวถึงมักกะสัน หรือเป็นที่หมายหองถิ่นของชาวกรุงเทพมหานครโดย

¹ สัมภาษณ์ คุณประบงค์ ทัศนสมบัติ สถาปนิกกำกับการแผนกสถาปัตยกรรม, กองแบบแผนฝ่ายการช่างโยธา การรถไฟแห่งประเทศไทย.

ปริยาย ร้านลานนิคมที่ตั้งอยู่ห่างจากกลุ่มผู้อยู่อาศัยเป็นระยะทางไกลที่สุดประมาณ 400 เมตร

กองกำกับการตำรวจรถไฟเขต 3 เป็นอาคารไม้ 2 ชั้น ที่ใช้เป็นสถานที่ทำการของตำรวจ
 คับเพลิง สำหรับเขตชุมชนแห่งนี้ ขึ้นตรงกับตำรวจรถไฟแห่งประเทศไทย ปัจจุบันอุปกรณ์และเครื่องมือ
 ต่าง ๆ ในการดับเพลิงเก่าและทรุดโทรม รวมทั้งตัวอาคารก็อยู่ในตำแหน่งที่ไม่คล่องตัวเมื่อเกิดกรณี-
 ฉุกเฉิน ระยะทางไกลที่สุดของกลุ่มผู้อยู่อาศัยกลุ่มนี้ประมาณ 400 เมตร

ตลาดเย็น เป็นถนนภายในชุมชนที่มีการใช้พื้นที่เป็นตลาดสดและขายอาหารสำเร็จรูปในช่วง
 เวลาเย็นประมาณ 15.00 นาฬิกาถึง 19.00 นาฬิกา บริเวณตลาดแห่งนี้มีความสำคัญต่อผู้อยู่อาศัยใน
 เขตชุมชนแห่งนี้ เพราะสามารถซื้ออาหารสำเร็จรูปกลับบ้าน และยังสามารถรับประทานอาหารริมประต๋านได้อีกด้วย
 ระยะทางไกลที่สุดของกลุ่มผู้ใช้กลุ่มนี้ประมาณ 400 เมตร

บริเวณ สถานที่ และอาคารต่าง ๆ ที่กล่าวมาเป็นสภาพแวดล้อมกายภาพภายนอกอาคาร
 ของเขตชุมชนแออัดชั้น และ เป็นสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อโดยตรงต่อผู้อยู่อาศัยกลุ่มพนักงานชั้นจิตวา
 และคนงาน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีประชากรมากที่สุด คือ 3,817 คน หรือ 614 ครอบครัว¹

---

¹จากการสำรวจสำมะโนชุมชนสิ้นเดือนธันวาคม พ.ศ. 2523 และรายละเอียดเพิ่มเติม
 จาก สิริ ทรัพย์สุล แผนกสวัสดิการและระเบียบวินัยโรงงานแออัดชั้น การรถไฟแห่งประเทศไทย.

กลุ่มเรือนแถวพนักงานจิวาและคนงาน

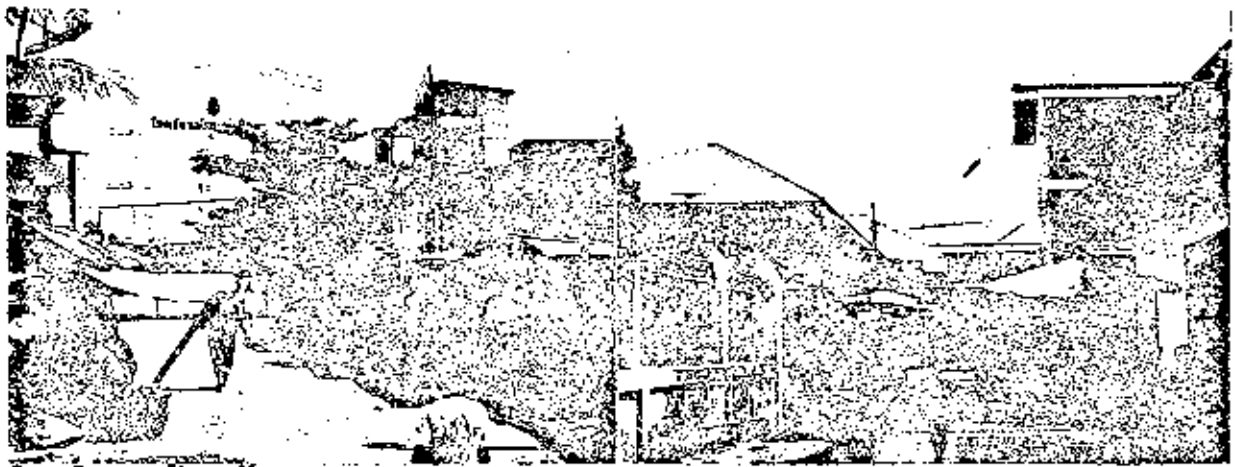

ถนนบ้านพักพนักงานธันตรี ชั้นโท บดะนามราช

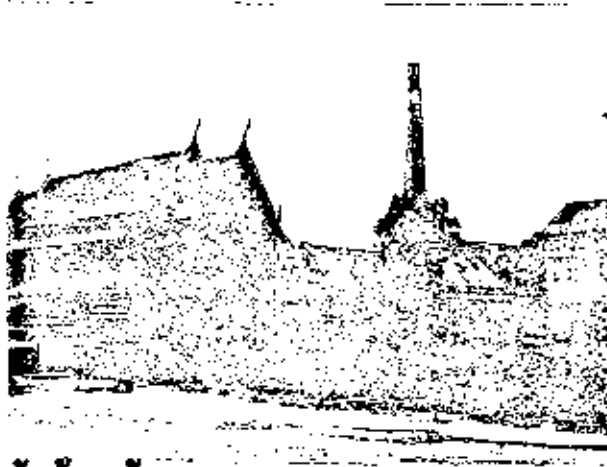
กลุ่มเรือนแถวพยาบาล

รูปที่ 7 8 ภาพแวดล้อมกายภาพของกลุ่มบ้านพักอาศัยต่าง ๆ

โรงเรียน มัธยมศึกษา

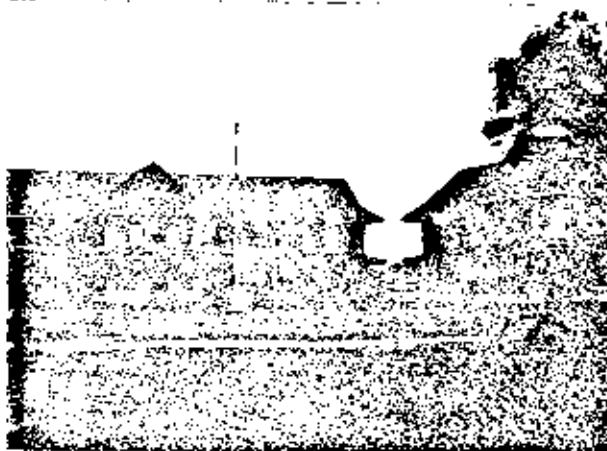
โรงเรียน วัดตึกทองงาม

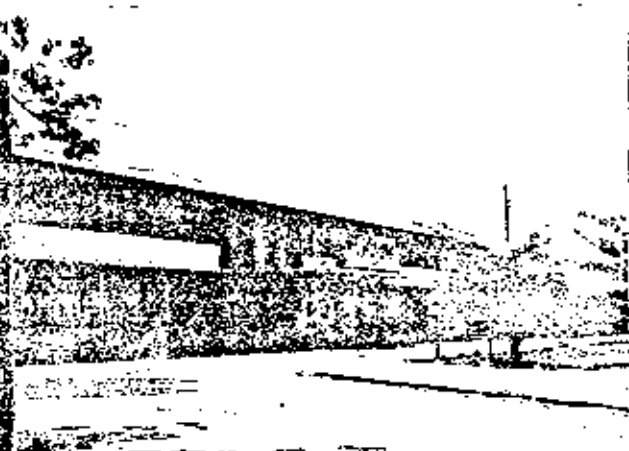
วัดมัธยม

วัดมิ่งเมืองแก้ว

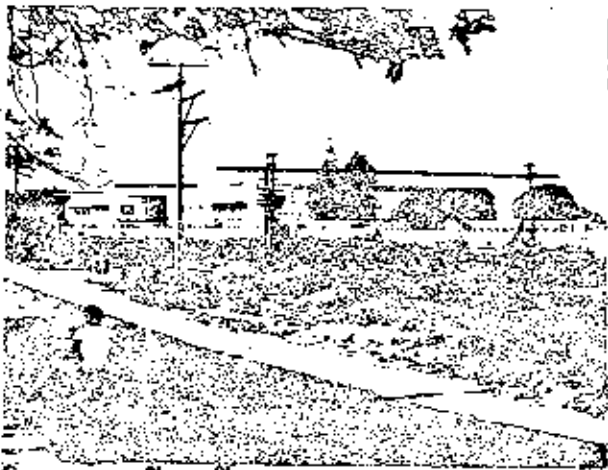

โรงเรียน วัดวชิรธรรมวัดโพธิ์ (เก่า) ลานามพูดบอล

โรงพยาบาลวัดโพธิ์มัธยม

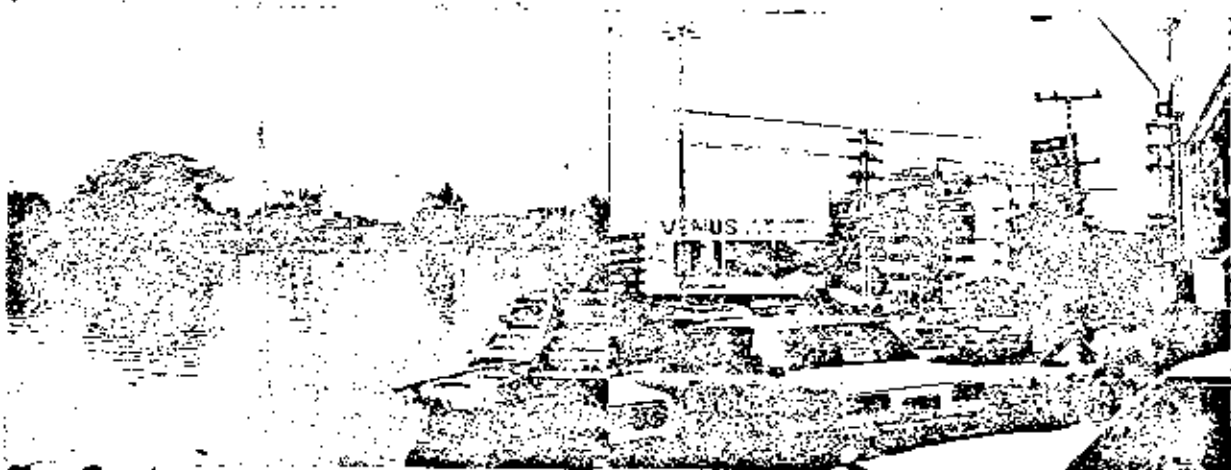
รูปที่ ๘ ๘ ภาพแวดล้อมกายภาพอื่น ๆ ในเขตชุมชนมัธยม

โรงงาน มัถกะสัน

ถนน บิคมมัถกะสัน

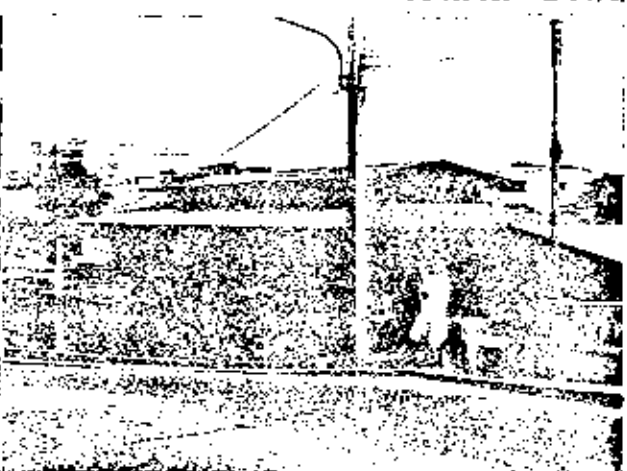

บึง หรือ ป่อปลา

โรงแรม บริษัท

วัดมโหรี

ตลาดเก่า (อยู่ซื่อมจรด)

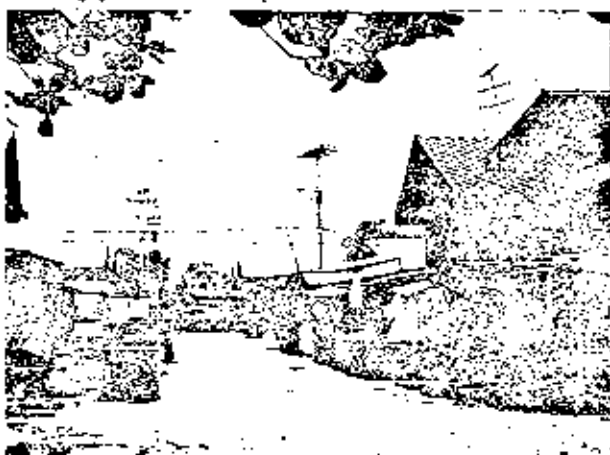
รูปที่ 8 ๘ (ต่อ) สภาพแวดล้อมกายภาพอื่นๆ ในเขตชุมชนมัถกะสัน

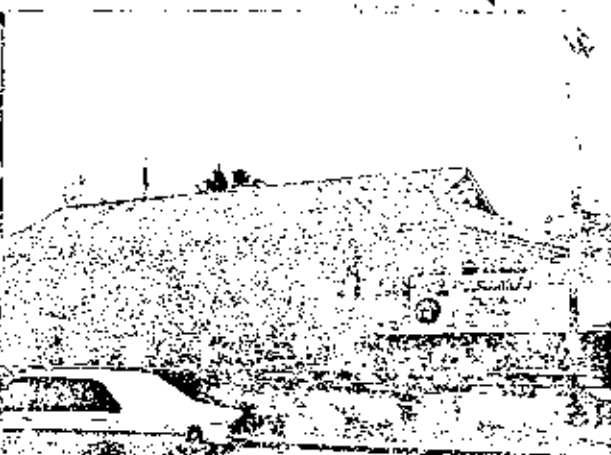
ตลาดทุ่ง (เกาะลอย)

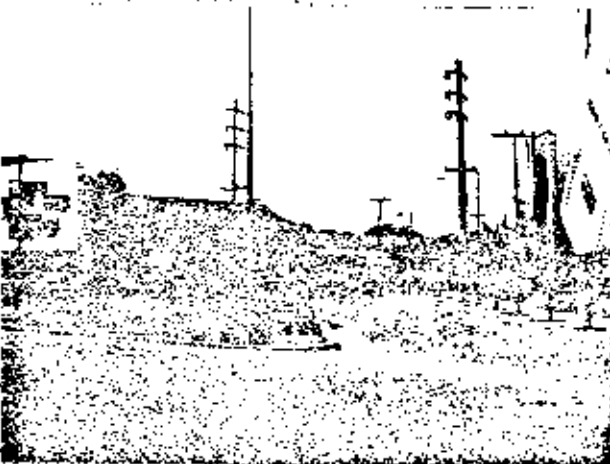
ถนน เพชรบุรีตัดใหม่

ตลาดเช้า (ตลาดฉายหยุด)

บ้านลาบนิคม (บ้านชาววัง)

กองกำกับการสำรวจจรไฟ เขต 3

ตลาดเย็น

รูปที่ 8 8 (ต่อ) ภาพแวดล้อมกายภาพอื่น ๆ ในเขตชุมชนมักกะฉิบ

ลักษณะทางกายภาพของบริเวณที่หักอากาศย ผนังงานจั่วและคองงาน

กลุ่มบ้านพัก ผนังงานจั่วและคองงานถูกแบ่งออกเป็น 4 เขตดังกล่าวแล้ว ผู้อยู่อาศัยกลุ่มนี้จะเรียกชื่อบริเวณเขตที่หักของถนนตามลักษณะเด่นต่าง ๆ ที่เขารู้จักหรือที่หมายถึงแทนชัด เช่น ผู้อยู่อาศัยจะเรียกเขตที่ 1 ว่า "บังลิโพ" โดยดูจากลักษณะของป้ายโฆษณาที่ใหญ่โตหน้าเขตที่ดิน ประกอบกับเขตที่ 1 ไม่มีลักษณะและที่หมายแทนชัดปรากฏนอกจากป้ายโฆษณาดังกล่าว ส่วนเขตที่ 2 ผู้อยู่อาศัยจะเรียกว่า "บังปรีนซ์" เพราะในเขตนี้มีที่หมายเป็นโรงแรมซึ่งเป็นอาคารสูงเด่นเกินจั่วกว่าสิ่งอื่นจึงเรียกชื่อเขตจากชื่อโรงแรมนั่นเอง สำหรับเขตที่ 3 ผู้อยู่อาศัยจะเรียกว่า "บังโรงเจ" เพราะในเขตนี้ยู่ติดกับบริเวณโรงเจเก่าซึ่งอยู่ติดเขตที่ดิน ประกอบกับในบริเวณนี้ไม่มีลักษณะเด่นอะไรมาก ผู้อยู่อาศัยจึงเรียกชื่อโรงเจเป็นชื่อเขตของตน และผู้อยู่อาศัยจะเรียกเขตที่ 4 ว่า "บังนิคมหรือสูง" เพราะในเขตนี้มีลักษณะที่เด่น 2 อย่างด้วยกันคือร้านลามนิคมและสลัมสูง ซึ่งเป็นที่รู้จักของผู้อยู่อาศัย ลักษณะดังกล่าวนี้จึงใช้เป็นชื่อเรียกเขตที่อยู่อาศัยของตนไป

แม้จะเป็นกลุ่มบ้านพักของ ผนังงานจั่วและคองงานกลุ่มเดียวกัน มีลักษณะอาคารและการวางผังเหมือนกัน แต่เนื่องจากลักษณะที่ถูกรับแบ่งออกเป็น 4 เขตนี้เอง จึงทำให้ผู้อยู่อาศัยต้องใช้ชื่อที่หมายหรือลักษณะต่าง ๆ ในการอ้างอิงตำแหน่งบริเวณที่หักอากาศยของตน ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของการเรียนรู้ของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนแห่งนี้

เพื่อให้การศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้สภาพแวดล้อมภายนอกอาคารได้มีข้อเปรียบเทียบกันอย่างชัดเจน การศึกษานี้จึงยึดเอาลักษณะทางกายภาพที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนมาเป็นตัวเปรียบเทียบ ซึ่งได้แก่ ความแตกต่างของขนาดพื้นที่ ความหนาแน่น และองค์ประกอบสาธารณูปการต่าง ๆ ทั้งนี้รายละเอียดของการศึกษาคงต่อไป

ขนาดพื้นที่ของแต่ละเขต

เขตที่ 1 หรือบังลิโพ เป็นเขตที่อยู่ใกล้กับโรงงานเย็บกระดาษมากที่สุด หรืออยู่ทางด้านทิศเหนือของถนนเพชรบุรีตัดใหม่ ในเขตนี้มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 25.4 ไร่ หรือร้อยละ 40.81 ของพื้นที่บริเวณที่หักอากาศยกลุ่ม ผนังงานจั่วและคองงาน พื้นที่ของเขตนี้มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมกว้างและปิดถนนล้อมรอบ 3 ด้าน ภายในบริเวณของพื้นที่เขตนี้มีชิงหรือมอปลาที่เป็นพื้นที่ว่างไม่ได้ใช้ประโยชน์อยู่ประมาณ 9.67 ไร่ หรือร้อยละ 15.54 ส่วนที่เหลือเป็นพื้นที่สร้างอาคารที่หักอากาศยประมาณ 15.73

ไร่ หรือร้อยละ 25.27

เขตที่ 2 หรือฝั่งปริมซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของถนนเพชรบุรีตัดใหม่ เขตมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 8.31 ไร่ หรือร้อยละ 13.35 พื้นที่ของเขตมีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยม ยาวแคบ และมีถนนข้างบริเวณถึง 2 ด้าน ภายในบริเวณของพื้นที่เขตมีพื้นที่ว่างที่สามารถทำประโยชน์ได้อีกประมาณ 2.3 ไร่ หรือร้อยละ 3.69 ส่วนที่เหลือเป็นพื้นที่สร้างอาคารที่พักอาศัยประมาณ 6.01 ไร่ หรือร้อยละ 9.66

เขตที่ 3 หรือฝั่งโรงเจ เขตนี้อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของถนนเพชรบุรีตัดใหม่ ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 6.25 ไร่ หรือร้อยละ 10.04 เขตมีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมยาวแคบ เช่นเดียวกับลักษณะพื้นที่ของเขตที่ 2 เนื่องจากในเขตนี้ถูกสลิ้มโรงเจบุกรุกพื้นที่ดินถึง 1.9 ไร่ หรือร้อยละ 3.05 และเป็นศาลาสถกที่ไม่ได้ใช้สอยประมาณ 1.94 ไร่ หรือร้อยละ 3.11 จึงเหลือพื้นที่สร้างอาคารที่พักอาศัยประมาณ 2.41 ไร่ หรือร้อยละ 3.88 เท่านั้น

เขตที่ 4 หรือฝั่งนิคม (อุซุง) เขตนี้อยู่ทางทิศใต้ของถนนเพชรบุรีตัดใหม่ เขตนี้มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 22.28 ไร่ หรือร้อยละ 35.80 ในเขตนี้ถูกแบ่งพื้นที่เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายไปประมาณ 9.3 ไร่ หรือร้อยละ 14.94 และถูกสลิ้มบุกรุกพื้นที่ประมาณ 4.71 ไร่ หรือร้อยละ 7.57 พื้นที่ที่เหลือสำหรับสร้างที่พักอาศัยจึงเหลือประมาณ 8.27 ไร่ หรือร้อยละ 13.29

ตารางที่ 1 : เปรียบเทียบขนาดพื้นที่พักอาศัยของเขตทั้ง 4

เขต	พื้นที่ของแต่ละเขต ไร่ (%)	* พื้นที่ว่างเปล่าหรือถูกบุกรุก ไร่ (%)	พื้นที่สร้างอาคารสาธารณะ ไร่ (%)	พื้นที่เฉพาะส่วนพักอาศัย ไร่ (%)	อันดับของพื้นที่ พักอาศัย
1	25.40 (40.81)	9.67 (15.54)	-	15.73 (25.27)	1
2	8.31 (13.35)	2.30 (3.69)	-	6.01 (9.66)	3
3	6.25 (10.04)	1.90 (3.05)	1.94 (3.13)	2.41 (3.88)	4
4	22.28 (35.80)	4.71 (7.57)	9.30 (14.94)	8.27 (13.29)	2
รวมทั้งรวม	62.24 (100.00)	18.58 (29.85)	11.24 (18.05)	32.42 (52.10)	

หมายเหตุ : * หมายถึงพื้นที่เฉพาะบริเวณกลุ่มโรงเรียน จิตวาและถนนงานเท่านั้น

(-) หมายถึงจำนวนร้อยละของพื้นที่ทั้งหมดคือ 62.24 ไร่

ขนาดพื้นที่เฉพาะส่วนพักอาศัยของแต่ละ เขตเมื่อเปรียบเทียบอัตราส่วนกันแล้วปรากฏว่า ขนาดพื้นที่ของ เขตที่ 3 เหลือพื้นที่พักอาศัยอยู่น้อยที่สุด และขนาดพื้นที่ของเขตที่ 1 มีพื้นที่พักอาศัยอยู่มากที่สุด

ความหนาแน่น

เขตที่ 1 มีครอบครัวพนักงาน ช่างจึกษาและคนงานอยู่ 262 ครอบครัว โดยมีประชากร 1,602 คน หรือร้อยละ 41.97 ของประชากรทั้งหมดของกลุ่มนี้ เนื่องจากพื้นที่เขตมีเนื้อที่มากที่สุด ทำให้เขตมีความหนาแน่นรวม 101.84 คนต่อไร่¹ ซึ่งเป็นความหนาแน่นเฉลี่ยที่ค่อนข้างสูงสำหรับเขตที่พักอาศัยในเมือง²

เขตที่ 2 มีครอบครัวผู้อยู่อาศัยกลุ่มนี้ 12 ครอบครัว โดยมีประชากร 691 คน หรือร้อยละ 18.10 ของประชากรทั้งหมดของกลุ่มนี้ เขตมีความหนาแน่นรวมที่ค่อนข้างสูง เช่นถึคือ 114.90 คนต่อไร่

เขตที่ 3 มีครอบครัวผู้อยู่อาศัยกลุ่มนี้เพียง 48 ครอบครัว โดยมีประชากร 329 คน หรือร้อยละ 8.61 ของประชากรทั้งหมดของกลุ่มนี้ เนื่องจากมีขนาดพื้นที่จำกัดและน้อยที่สุด เขตที่ 3 จึงมีความหนาแน่นรวมที่สูงกว่าที่สำนักผังเมืองไค้สำรวจไว้ คือมีความหนาแน่นถึง 136.51 คนต่อไร่ จากความเป็นจริงแล้วถ้าจำแนกจำนวนประชากรมาจากสัมิโรงเจมาเกี้ยวของควย ย่อมทำให้พื้นที่ของเขตนี้หนาแน่นเกินควร

เขตที่ 4 มีครอบครัวผู้อยู่อาศัยกลุ่มนี้ 192 ครอบครัว โดยมีประชากร 1,195 คน หรือร้อยละ 31.32 ของประชากรทั้งหมดของกลุ่มนี้ ในเขตนี้แม้จะมีขนาดพื้นที่มากเป็นที่สองก็ตาม เนื่องจากมีประชากรในกลุ่มจำนวนมากจึงทำให้มีความหนาแน่นรวมถึง 144.49 คนต่อไร่ ซึ่งมีความหนาแน่นสูงกว่าที่สำนักผังเมืองไค้สำรวจไว้ และด้านประชากรที่อยู่ในสัมิอยู่ชุงและสัมิห้องแถวเจ็กลิบ

¹ความหนาแน่นรวมหมายถึง จำนวนประชากรต่อพื้นที่เฉพาะส่วนพักอาศัยโดยรวมกันที่ถนน ทางเท้าต่าง ๆ เข้าไปควย

²เปรียบเทียบความหนาแน่นของเขตที่พักอาศัยในเขตเมืองของสำนักผังเมือง ปรากฏว่าเขตที่พักอาศัยที่มีความหนาแน่นสูงเฉลี่ยแล้วจะเป็น 125 คนต่อไร่ หรือคุยรายละเอียดจากรายงานการปรับปรุงผังนครหลวง ครั้งที่ 1 : ฉบับสมบูรณ์ (กรุงเทพมหานคร : สำนักผังเมือง, 2525), หน้า 39.

มาเกี่ยวข้องด้วย เขตที่ 4 นี้ย่อมจะมีความหนาแน่นที่สูงกว่านี้

ตารางที่ 2 : เปรียบเทียบความหนาแน่นรวมของเขตทั้ง 4

เขตที่	จำนวนครอบครัว ครอบครัว (%)	จำนวนประชากร คน (%)	ความหนาแน่นรวม (คนต่อไร่)	อันดับของ ความหนาแน่น
1	262 (42.67)	1,602 (41.97)	101.84	4
2	112 (18.24)	691 (18.10)	114.90	3
3	48 (7.81)	329 (8.61)	136.51	2
4	192 (31.28)	1,195 (31.32)	144.49	1
	614 (100.00)	3,817 (100.00)	117.73 *	

หมายเหตุ : * เป็นความหนาแน่นรวมเฉลี่ยของเคหะชุมชนแห่งนี้

เมื่อเปรียบเทียบความหนาแน่นของแต่ละเขตแล้ว ปรากฏว่าเขตที่ 4 มีความหนาแน่นสูงสุด เคหะชุมชนมักกะสันนับว่าเป็นเคหะชุมชนที่มีความหนาแน่นค่อนข้างสูง คือมีความหนาแน่นรวมเฉลี่ย 117.73 คนต่อไร่ ซึ่งถือว่าเป็นความหนาแน่นที่สูงสำหรับบ้านพักอาศัยในเขตเมือง และเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่อยู่อาศัยสำหรับเคหะชุมชนในเขตเมืองของการเคหะแห่งชาติแล้ว นับว่าเคหะชุมชนมักกะสันมีความหนาแน่นสูงเกินมาตรฐานไปมาก¹

องค์ประกอบสาธารณูปโภคต่าง ๆ

ในเขตที่ 1 ประกอบด้วยอาคารเรือนแถว 33 หลัง อาคารบ้านเดี่ยว 6 หลัง บ้านค่ายย่อยซึ่งดัดแปลงจากหน่วยพักอาศัย 22 ไร่ แยกลอยดวาร์ที่ใช้ทำการค้าขายในช่วงเวลาเย็น

¹ความหนาแน่นที่ควรจะเป็นและเหมาะสมต่อเคหะชุมชนในเขตเมืองควรจะมี ความหนาแน่นรวม 30 คนต่อไร่ หรือศึกษารายละเอียดได้จาก การเคหะแห่งชาติ, มาตรฐานที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมของการเคหะแห่งชาติ (กรุงเทพมหานคร : การเคหะแห่งชาติ, 2519), หน้า 1-4

(ตลาดเย็น) 26 แผง องค์ประกอบเหล่านี้เกิดขึ้นจากความต้องการของเกษตรกรและผู้อยู่อาศัย
ภายในเขตและทุก ๆ เขต เนื่องจากขาดองค์ประกอบต่าง ๆ ที่พอควรต่อการใช้สอยนั่นเอง

ในเขตที่ 2 มีเพียงอาคารเรือนแถว 14 หลัง และร้านค้าย่อยเพียง 6 ร้านเท่านั้น
เป็นที่น่าสังเกตในเขตนี้ไม่มีองค์ประกอบใด ๆ มากนัก กิจกรรมต่าง ๆ ภายในอาคารก็ไม่มีมากเท่ากับ
ในเขตที่ 1

ในเขตที่ 3 มีอาคารเรือนแถวเพียง 6 หลังเท่านั้น ร้านค้าย่อยมีเพียง 5 ร้าน
และสลัมอีก 1 แห่ง เมื่อเปรียบเทียบอัตราส่วนแล้วยังมีมากกว่าในเขตที่ 2 อาจเนื่องมาจากมี
ผู้ใช้ภายนอก คือผู้อยู่อาศัยในสลัมมาใช้พื้นที่บริเวณนี้ด้วยก็ได้

ในเขตที่ 4 มีองค์ประกอบต่าง ๆ มากที่สุดโดยเฉพาะชุมชนแห่งนี้ คือมีเรือนแถว 24
หลัง โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย 2 โรงเรียน ร้านอาหาร 1 ร้าน
ร้านค้าย่อย 22 ร้าน แผงลอยดาวซึ่งใช้ทำการค้าขายในตลาดเข้าถึง 31 แผง และสลัมอีก
2 แห่ง เป็นที่น่าสังเกตว่าในเขตที่ 1 และเขตที่ 4 แม้ว่าจะอยู่ต่างเขตกัน แต่ก็มีการใช้พื้นที่
บางส่วนร่วมกัน คือถนนในชุมชนที่อยู่ในแนวเดียวกับกลางชุมชน โดยผู้อยู่อาศัยมักนิยมมาใช้พื้นที่บริเวณ
นี้เป็นตลาดสด มากกว่าที่จะนิยมไปใช้ในตลาดที่ถาวรรถไฟสร้างไว้ให้

ลักษณะทางกายภาพของเขตทั้ง 4 ที่กล่าวมาทั้งที่ถาวรรถไฟ ได้จัดเตรียมไว้ให้ และ
เกิดจากผู้อยู่อาศัยได้คิดแปลงเพิ่มเติมขึ้น ลักษณะดังกล่าวนี้มีความน่าสนใจ และอาจมีผลกระทบต่อกิจกรรม
ของผู้อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นการรับรู้ ทัศนคติ การใช้พื้นที่ ความคิดเห็นและการแก้
ปัญหา ของผู้อยู่อาศัยกลุ่มพนักงานเสิร์ฟและคนงานในเคหะชุมชนแห่งนี้

ตารางที่ 3 : เปรียบเทียบองค์ประกอบต่าง ๆ ของเขตทั้ง 4

เขตที่	ที่อยู่อาศัย		องค์ประกอบต่าง ๆ						
	บ้านเช่า	บ้านเกี้ยว	สลัม	โรงเรียน	กองกำกับ ตำรวจ รถไฟเขต 3	ร้านอาหาร	ร้านค้าปลีก	ตลาดสด	แผงลอยถาวร
1	33	6	-	-	-	-	22	-	26
2	14	-	-	-	-	-	6	-	-
3	6	-	1	-	-	-	5	1	-
4	24	-	2	2	1	1	22	-	31

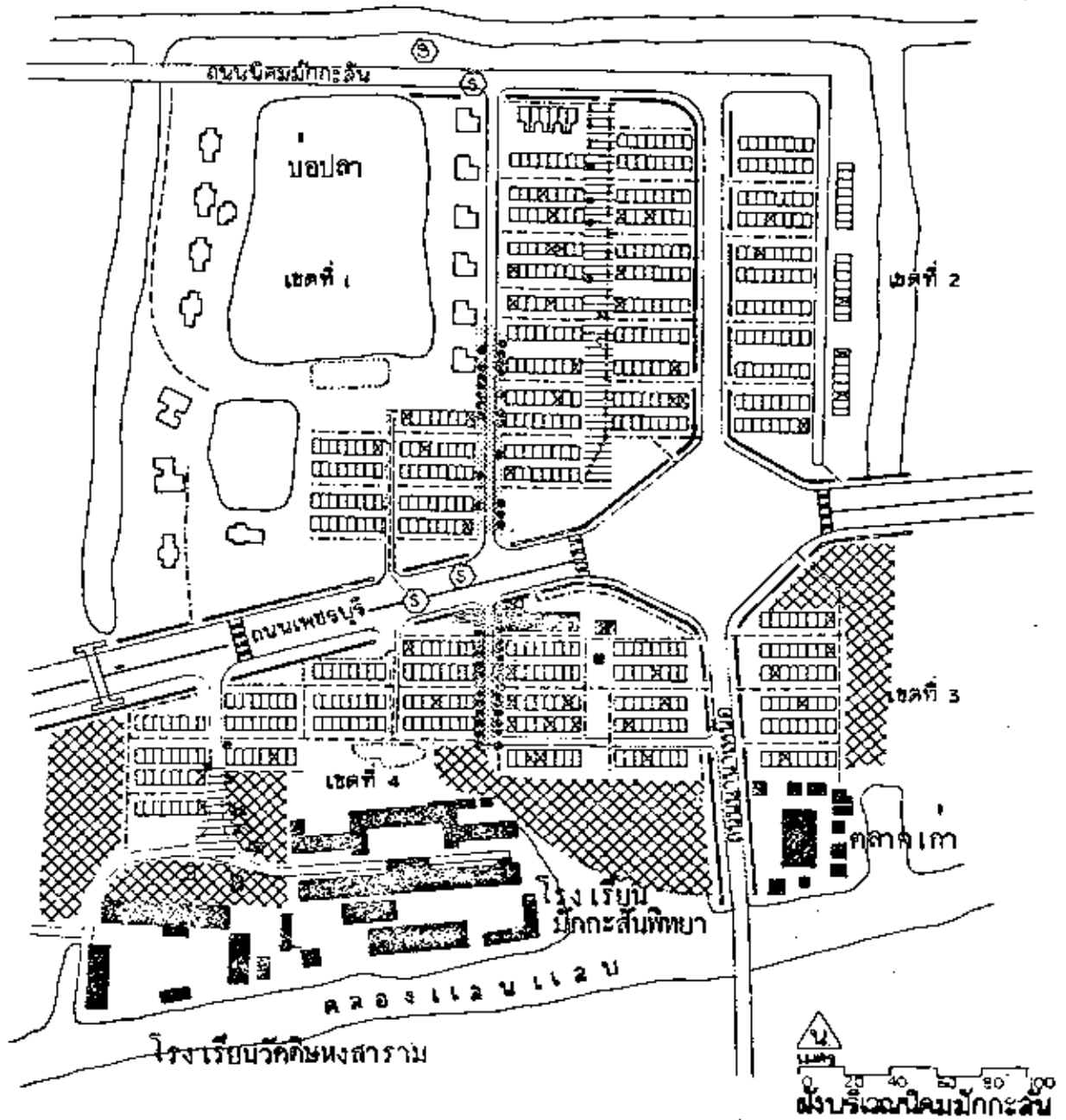
ט"ו תמונת תוצאות: 4. תוצאות המבחן: 4. תוצאות המבחן: 4. תוצאות המבחן: 4.

מס' תשובה	תוצאה	מס' תשובה	תוצאה	מס' תשובה	תוצאה	מס' תשובה	תוצאה	שאלות (1-9)								
								שאלה 1	שאלה 2	שאלה 3	שאלה 4	שאלה 5	שאלה 6	שאלה 7	שאלה 8	שאלה 9
1	262 (42.67)	1,602 (47.97)	25.10 (40.81)	9.67 (15.54)	-	15.73 (25.27)	101.04	33	6	-	-	-	-	22	-	26
2	112 (18.24)	691 (18.16)	0.31 (0.35)	2.30 (3.69)	-	6.04 (9.66)	114.90	14	-	-	-	-	-	8	-	-
3	48 (7.81)	329 (10.61)	6.25 (10.06)	1.00 (1.65)	1.94 (3.11)	2.41 (3.80)	136.51	6	-	1	-	-	-	5	1	-
4	192 (31.20)	1,195 (31.32)	22.20 (35.00)	4.71 (7.57)	9.30 (14.94)	8.27 (13.29)	144.49	24	-	2	2	1	1	22	-	31
התוצאה	614 (100)	3,817 (100)	52.24 (100)	18.58 (29.05)	11.24 (18.05)	32.42 (52.10)	417.75	77	6	3	2	1	1	55	1	77

תוצאות המבחן: 4. תוצאות המבחן: 4. תוצאות המבחן: 4. תוצאות המבחן: 4.

รูปที่ 9
แสดงองค์ประกอบต่างๆในเคหะชุมชนมักกะสัน
สัญลักษณ์

อาคารอาหารและโรงอาหาร	ตลาดเช้า, ตลาดเย็น	ทางม้าลาย
เรือนแถว	ถนนภายในชุมชนลาดยางดี	บั๊ยรถเมล์
ร้านค้าปลีก	ถนนลาดยางทรูตีโรม	บึง, บ่อปลา
แหล่งพักผ่อน	ถนนดิน	บริเวณเคหะชุมชน
กองขยะ	สะพานลอย	บ้านพักชั้นตรี, โท, เอก
บริเวณสนามเด็กเล่น	แผงลอยดาว	